

Izhaja
1. in 15. dne
vsakega meseca.

Rokopisi
ne vračajo se.

ZORA

Stoji na leto:

redoma
po 4 forinte,
izjemoma
po 3 forinte.

ČASOPIS ZABAVI I PODUKU.

Pregled. Poezije: Homerove odiseje tretji spev. Poetičen kalejdoskop. — Odlomki iz ženskega dnevnika. — Idealist. — O Stanku Vrazu. — Kedaj so se Kočevarji na Kranjskem naselili? — Razgovori. — Domišljenke. — Književnost in umetnost. — Listnica. — Naznanila. —

Homerove odiseje tretji spev.

Prevel V. K.

(Daje.)

444 **A** ko je jutranja zora zalilsnila z rožnimi prsti,
Vstal je iz postelje precej Gerenijan, viteški Nestor,
Stopil iz dvora i tamo na likane kamene sedel,
Ki so ležali mu pred risokimi dvermi poslopja,
Beli, mastni kot olje, svetilkasti, kjer je popreje
Nelej posedal, enak v modrosti bogovom Olimpa;
489 Vendar je oni, premagan od smrti, v Ad že odišel.
Nestor je zdaj tu sdel, Gerenijan, varuh Ahajcev,
Žezlo držoč. No sinovi okoli se njega so zbrali,
Dohajáje iz spalnic: Ehéfron i Stratij naprvo,
In Persej in Arét. potem Trazimed bogoviti.
Njim se poslej kot šesti pridruži Pejzistrat junaški,
Štrit so Telémaha, bogom enakega, mu posadili.
Zdaj je povzd besedo Gerenijan viteški Nestor:
Nagloma, dragi sinovi, mi voljo izpólnite mojo,
Da mej bogovi naprvo si milost izprosim Atene,
430 Ki je očita mi prišla na božjo gostijo obilno.
Ala pohiti mi eden na polje po kravo, da pride
Brž, a prižen jo naj pastir, ki čuva goveda;
Idi mi drugi potem k Telémaha ladiji temnej,
Ter mi doveli továriše vse, a pústi samo dva;
Jeden pak zatarja Laérkeja simo pozovi,
Da naj pričé govedu rogove pozlatit umetno.
Drugi pa ti ostanite mi v zboru; recíte i deklam

Notri, da naj slovesno gostijo napravijo v hiši,
Drva i stole okrog in vode nanesejo bistro.

440 D'jal je in oni tedaj so se spešili. Prišlo govedo
S polja je prvič in prišli od jadrne ladije redne
Drugi Telémaha so velesrčnega, prišel kovač je,
V roki orodje kovaško nesóč, umetnijsko orodje,
Nakovalo i kladvo in ličnovstvarjene klešče,
S tem je zlato koval; i prišla je Palas Atena
Žrtvo sprejemati. A starosta s Pila, gerenijski Nestor
Dal je zlató, i kovač ga ovil je govedu na roge
Lično, da videla rada je boginja krasno podobo.
Kravo za róge privedla sta Strátij i blagi Ehéfron,
Vode umitne prinesel Aret jim v cvetnatej banji
Z eno roko iz hiše, no z drugo je v skledici držal
Ječmen v dar posvetèn; a hrabri junak Trazimedej
Z ostro sekiro v rok pristopi, govedo ubijati.
Persej imel je škodél za krv. Zdaj viteški Nestor
Prvi umije se, zajme ječmena i žrtvo pričensí
Moli k Atení i dlako raz glave na ogenj pomeče.

461 Ko so pa pomolili in ječmen sveti posuli,
Stopi brž Nestora sin, prehrabri junak Trazimedej
Blizu govéda i mahne; sekira preseka mu kite
Tilnika; moč oslabí govedu. Zdaj molijo glasno
Nestora hčere i snahe i noli dostojna soproga
Sama, Evridika, hči najstariša Klimena kralja.
Oni pa kravo dvignivši poem od zemlje prostorne
Kvišku držé; no kolje Pejśstrat, vodja možakov.
Črna odteka že kri; a kost ostavi življenje.
Naglo razparajo truplo, i br: izrežejo stegna,
Vse po šegi obredno; ovijejo pa ja ze mreno
Dvakrat okrog, i na-nje denó vseh udov odrezke.
470 Zdaj ja stárosta žge na polenih i vliva popreko
Rujnega vina, mladenči pa s srani držé petoroglje.
Ali ko hitro so stegna sežgali i kúšali drobje,
Brž razkóšejo drugo teló i na mžnje nabódo,
In je pekó, vrtěč z rokámi prióstrene ražnje.

(Konec pride.)

Poetičen kalejdoskop.

J. Cimperman.

I.

Vi Radamanti ostrí v slovenskega slovstva kraljestvu,
Ki ste prejeli oblást, pisati smrt in žvót —
Gledite, klanjam se vam, v ponižnosti svóji se klanjam,
Pesni ker moje pri vas milo so našle sodbó. —
Ipak odkrijem vam tudi, da hvale te nijsen zaslužil,
Dá-si mi pravi zavest: pōšten si bil vsiedár.

Kar sem zapisal kedaj, kar našlo odmev je v Slovénih

Ter so hvalili ljudjé, kar je pogódilo vam:

Vse to vzbudila je v meni brezkončna, večna ljubezen,

Ki za človeštvo gojím véрно, skrbljiv jo vsak čas.

Toda, navzlic vsej pohvali, prejeti od vas, učenjáci,

Vendar otožen sem lé, neko me čuvstvo teží:

Kaj sem dosegel dozdam sè pesnimi svojega srca.

Sem-li človeštvu odvzél bréme težilno gorjá?

Sem-li posušil sè petjem udovi, siróti, prosjáku

Grenke ubošta solzé, rádostni da so bilí?

Sem-li pomiril razpor, ki vlada mej lastnimi brati?

Sem-li duševno temò mogel prestvariti v dan?

Tiho! dosegel dozdam še takovih nijsem namenov,

Tudi ne bodem jih, vém, dóbro vém tó, nikedar.

Ali, ker vsadil mí bog je róžo v srcé poezije,

Bode mi cvela ondí, dokler utriplje srcé.

Naj jaz dosežem namen, ki pesnikom vsem je naloga,

Naj ne dosežem ga jaz, vedno Apolu bom zvest.

Odlomki iz ženskega dnevnika.

P. D. - Pajkova.

Navadno, tristopetinseddeset-dnevno leto smo danes nastopili. Lanjsko leto bilo je za eden dan daljše, nego letošnje, takó da bode letošnje imelo za eden dan manj veselosti, pa tudi manj žalosti od lanjskega. In kdó vé, koliko bolečin bode s tem polajšanih nesrečnikom, ki so letos obsojeni v solzah se topiti? Italjanski pesnik Silvio Pellico barem pravi, da kdor je prestál eden sam dan prave otožnosti, imeti mora uže pravi pojem o nesreči, in mora občutiti sočutje do vseh onih, ki trpé. Če tedaj otožnost takó neskončno onesrečuje človeka, katera je vendar-le le duševna bol, koliko več morajo tedaj druge nesreče trpljenja provzročati, koje takó raznovrstno in tako obilno tarejo ubogo človeštvo?

Onim pak, katerim življenje pólje od veselja do veselja, od radosti do radosti, kaj njim mar, da jim letošnje leto odvzame eden dan veselja? Sej jim koncem veselega leta pričena drugo, menda še veseleje. In tako se jim redoma vrstí leto za letom, niklar gledajočim trpečih svojih sobratov. Pa čemú bi tudi oni, temno gledajoč na revščino svetá grenili si sladko slast brezkrbnega življenja? Da človek le enkrat živi, predobro jim je znano, a znano tudi, da bi jim bilo pozreje zastoj obžalovati, kar bi sedaj zamudili. Vendar pak, hvala Bogu, malo jih je takih, ki bi mogli z življenjem takó se bahati. Vsaj kakor má moje dosedanje še majhne izkušnje o življenju učé, vsak človek, bodi si katerega koli stanú, nosi svoje gorjé. Nemirno človeško srcé je pač takó vstvarjeno, da, naj se ono topi še v takej obilnosti vsega, in naj mu še takó milo smehlja sreča, ono vendar vedno biva nemirno, vedno po čem novem hrepení. Takó na vse zadnje revežu kakor bogatašu, srečnežu kakor nesrečnežu veljá ena sodba o svetu: da je on vendar-le „dolina solz.“

Sploh sem jaz o zemskeji praveji sreči jaka nevernica postala. Naj se temu-le ziblje na ustnicah veselo smehljanje, naj le oni svoje vedro čelo ponosno vzdiguje, in ta-le brezskrbno upijani svoje srce sreče in veselje, ali ga bodem zavoljo tega imenovala srečnega? Nikakor ne! — Goethe bil je kot najsrečnejši človek od premnogih zavidan. In kako ne bi bil? Bil je na dobrem glasu, slavili so ga daleč in blizu; užival je najboljše zdravje; bogatstvo in naklonjenost mogočnikov ga je obdajala: a vendar je najti mest v njegovih spisih, kjer se pritožuje, da v celem svojem življenju nij užival pet tednov čistega veselja! In koliko takih izgledov najdem, da le nekoliko pazljiveje svet ogledujem!

Toda, kaj meni mar za svet? Ima-li moj dnevnik nalogo, zgodovino, krvavečo zgodovino človeštva pripovedovati, a ne tem več nekoje dobe moje mladosti, nekoje tajne vzdihne, in nekoje skrivne želje mojega zapuščenega srca razodevati? Kajti moja želja je, tebe, mala knjižica, smatrati in shraniti kot eden del mene samega, kot oni del, ki takó rad omaguje, moj spomin! Glej, kot tak, kot svoj lastni spomin bi te rada smatrala, kot spomin na mojo mladost, kot spomin na ona občutljiva leta, ko človeku srce velja za vse, pamet pa in dolžnost za pristransko stvar! Prišla bode, upam, tudi meni enkrat ona doba, ko bodem mirno živeč imela za sanje vso svojo pretéklost. Ondaj mi boeš ti, knjižica, stopila pred oči, in mi vzbudila one davnopretekla spomine.

Z novim letom tedaj začinan svojo pismensko izpoved, ali bolje rekoč svojo pisméno zaupanje proti tebi, neobčutljiva knjižica; kajti ta dan zdi se mi najprimernejši k takemu početju. A prašati nočem, kakov da bode njega konec, ne s čem bodo napolnjeni toji predeli — ne maram in nočem tega vedeti! Nočem s tožnim premišljevanjem svojim segati v skrivnosti dejanij roke, mene in, kar nas na zemlji žvi, vladajoče. Sej, kakor nij najti dveh evetlie, dveh dreves, dveh obrazov, dveh duš, ki bi si popolnoma bile enaki, tako tudi v življenju nij najti dveh časov, dveh dnij, ki bi si bila v vsem podobna. Po kratkeji blaženeji, jasnej lobi časa sledijo dnevi težav in žalostij. Sladkim, mirnim sanjam mnogokrat sletijo burne sanje, polne groz in strahov. Takó se godí v življenju, in enako se lode tudi meni godilo. Ali prenašati se hočem navaditi!

Hud je bil današnji dan. On se je odlikoval s posebno zimsko silo. Veter je bučal s takó grozovito-strašljivim glasom in stresal takó močno gola, pusta drevesa ter hišno zidovje, da človek, v gorkeji sobi sedé, je moral meniti, da so kakovi siloviti duhovi iz svojih grobov vstali, in da iz gole zavidnosti proti živečemu človeštvu, hočejo svet podreti in porušiti.

Takov utis je na mojo dušo storil večerni mrak današnjega dneva, ko v dobro zakurjeneji sobi sedé, čelo na stekleno okno pritiskaje, zrem v skoraj uže nočno tmino, kakó divji sever velo listje, edini borni ostanek nekdanje lepote nasproti mi stoječega drevesa, neusmiljeno stresa ter od tal do mojega okna, in od okna visoko visoko nad hišno strcho kot razkačen vznáša, in od tod zopet gori in dol. A Bog zna, do kedaj bi bila ondaj ostala v čudne misli utopljena, ko ne bi me bil iz njih predranil veseli krik četverih otrok, ki so si mej seboj igrali v mojej bližini. Dolgo in dolgo sem nemo poslušala nedolžno kramljanje četverih črvičev, čudí se marsikteremu modremu

njih prašanju in odgovoru. Pri tem sem se prepričala, koliko nežneje in sveteje so premnograt priproste misli nedolžnega otročiča napram tolikokrat pokvarjenim osobam, katerim je domača odgoja otrok dostikrat izročena. Ali ena misel vzbuja drugo, in na koncu misli vzbujajo občutke. Čegavi, in kaj so meni ti otroci? — Ta misel mi je pregnala milino, koju sem jo čutila pri gledanje njih nedolžnega igranja. Ta misel mi je zatemnila čelo, skrčila sreč, solze v oči privabila. En pogled na preteklost, drugi na sedanost, tretji na neznano in negotovo mojo bodočnost in mojega življenja podoba stoji mi pred očmi.

Majhen otročič sem bila, ko sem izgubila mater, in to tako majhen, da kolikor se trudim, s pomočjo spomina vpodobiti si nje obraz in lastnosti svoje roditeljice, vendar si je ne morem predstavljati niti toliko, da bi zamogla s prepričanjem vzklikniti: Imela sem i jaz nekda nekoga, ki me je ljubil, pestoval in ljubkoval takó, kakor vas, presrečni otročiči, zdaj neprestano boža in neguje ljubeča vas materinska roka. Imela sem tudi jaz nekda svojo mater, ktere se več ne spominam! Pač pa se spominam pretečih pogledov mačehe, njene osorne, trde, pri vsakej priliki zapovedujoče mi besede; spominam se zanemarjenja mojega očeta proti meni, vidim njega umirati in me priporočevati varstvu one brezsrčne žene, ki navidezno ginena obetuje, pri njegovej postelji kleče, ostati mi tudi v bodoče, kakor doslé „ljubeznjiva in skrbna mati in odgojiteljica“. Tega je uže pet let minulo. Pridno in gospodinjsko je res ona za-me vedno skrbela. In kakó tudi ne bi? Sej sem dobra varuhinja četverih njenih otrok, mojih polubratov in polusester.

In v takej družbi izginila so mi otročja leta, brez smeha in brez radosti, brez one brezskrbne nedolžne veselosti, ki jih večina otrok neskaljeno uživa. A meni je ona bila zabranjena. Da bi se bila smejala, smrten greh bi bila učinila v očeh svoje mačehe. „Resno se mora človek vesti, solziti se raje, nego pa smejati. Vzrokov imamo dovolj k solzam, zaradi obilega števila naših pregreh!“ Takó je ona rekala in mi znala vzbujati jok. Jaz pak sem se solzila, bridkó solzila, če tudi z otročjimi solzami za — tuje grehe!

(Dalje pride.)

Idealist.

Životopisna samo-izpoved.

Spisal Vatroslav.

(Dalje.)

1. avgusta.

Božidar! v trenutku, ko sem si nekoliko priredil prijetneje življenje, zadela me je kakor strela iz jasnega neba pogubonosna vest, ki me zopet v mračno brezдно prejšnjega obupanja strmoglavlja. Prijatelj! skoro ne verujem lastnim svojem očem, a vendar je istina: tu pred menoj leži črno na belem. — Čuj ter strmi! — Ravnokar prejel sem od načelníštva pismo, v kojem se mi naznanja — da sem — s prvim novembrom t. l. iz svoje sedanje službe — odpuščen. — Ha, ha, ha! — Prijatelj! je-li Te ne sili smeh? — Krohoči se mi iz polnega grla! Ha, ha, ha! — Krasen razgled v prihodnjost! Kaj ne, da? — In ta sreča zadene me baš danes, na moj — rojstni god! —

„Odpuščen! da-li je mogoče?“ rekel bodeš dvojé. I, zakaj pa ne? „In tako naglo: po preteku kratkih devetih mesecev?“ Mar nij zadosti dolgo trajala ta mamljiva sanja o mojej domišljenjej sreči? Vprašaš me za vzrok? No, tega nij težko uganiti! V omenjenem pismu navajajo se mi kot vzroki mojemu odpustu „varénostni obziri“, katerih mladi naš zavod nujno potrebuje. Toda, za pravi vzrok se še ne zna!

Vem, kaj imam pričakovati zdaj od Tvoje strani. Rekel bodeš: „Je-li te nijsem svaril in k previdnosti opominal? Zakaj si se dal premamiti?“ — Žalibog, da istino govoriš, da bi tako ne! A kaj hočem? Koga hočem dolžiti? Mar nijsem s a m, prav s a m zakrivil te nesreče, ki se zdaj nad mojo glavo iznaša? Da-li nij to plačilo za mojo neodpustljivo lahkomišljenost, vsled katere sem pustil gotovo cesarsko službo tam v Pulju? Hočem-li na druge krivdo zvrčati, meju tem, ko sem sè svojim idealizmom to nezgodo si provzročil? Je-li me nij národna navdušenost k temu koraku zapeljala? Da-li zdaj naj tarnam? Kaj bi mi koristilo? — Malo, ali prav za prav nič!

Da Ti resnico povem: nij mi toliko ležeče na izgubi službe, temveč žal mi je za ugodno priložnost, ki se mi je pri tem zavodu za delovanje svojemu narodu na korist ponujala. Ne briga me materijalni dobiček, katerega sem imel v tej službi: mene skelí samo izguba častnega mesta, katero sem tukaj zavzimal! Jedva sem dospel v toliko želeni si delokrog, uže moram ga zopet zapuščati in baš sedaj, ko se je vnelo novo življenje med Slovenci! Božidar! samo iz tega vzroka mi je izguba te službe nenadomestljiva!

Vprašaš me: kaj pa zdaj? — Kaj to vem! Jako malo mi je mar, kar mi je nemila osoda v prihodnjosti še odmerila! Bode se uže našel kakov koticék i za mene! — Sicer pak so mi tukajšnji narodnjaki obrekli, da mi bodo uže nekje do druge primerne službe pripomogli. Čemo videti! Sploh mi je dan trimesečni obrok in v teku tega časa bode se vsakako kje kaj izteknoti dalo! Taka je, vidiš, osoda „Idealistova“!

20. oktobra.

Iskrena Ti hvala, dragi prijatelj, za sočutno milovanje, katero me je zopet nekoliko pomirilo in me o Tvojej gorečej ljubezni osvedočilo. — Sicer Ti moram reči, da nikakor nisem toliko obupan in pobit, kakor bi se iz mojih pisem soditi dalo: navajen sem uže nezgod in nesreče in sem skusil na svetu uže dovolj bridkostij. —

Za službo se mi v tem trenutju nij treba več brigati, ker imam zagotovljeno začasno preskrbišče: moj prijatelj Č. na Drvanji ponudil mi je zavetje v svojej gostuljubnej hiši ter me povabil na svoj prijazni dom. kjer morem tako dolgo ostati, dokler se mi kakošna primerna služba nagodi. In temu prijateljskemu pozivu hočem se bez ovinkov odzvati, kajti tu v Ljubljani me ne stane več!

Z lahkim srcem in mnogo treznejši bom zapustil središče Slovenije, tolikanj slavljeno „belo Ljubljano“, kamor sem bil pred ednajstimi meseci takó navdušen prihitel. Vsled izkustev svojega kratkega bivanja v Ljubljani padel sem za nekaj sežnje v svojem idealizmu, v kojem sem se prej tako visoko zibal.

Prihodnje moje pismo pošljem Ti tedaj iz osrčja blagoslovljenih slovenskih goríc. —

Na Drvanji 15. novembra.

Dospel sem torej zopet nazaj sim v tiho dolino, kjer sem nekedaj kot brezskrbni deček veselo prepeval!

Sedemnajst dolgih lét ugreznolo je v morje neskončne večnosti, odkar sem zapustil ta mili kraj!

Kolik razloček mej onim in sedanjim časom!

Takrat sem bil bister in ukaželjen deček; imél mlado sreé, polno blaženih in sladkih upov ter hitel kot z razstrtimi krili in z vedrimi čutili v beli svet; a zdaj vračam se kot resen izkušén mož, z bolnim in potrtem sreem, prevaran in truden življenja. Radostno vriskaje bil sem odrinol iz tega prijaznega sela, koje se mi je zdelo pretesno, — tih in nem dohajam nazaj na miljeno terišée svojih otročjih igraè!

Prijatelj! pri teh čuvstvih dohaja mi na pamet resnièni izrek Schillerjev:

„In den Ocean schiff mit tausend Masten der Jüngling;
Still, auf gerettetem Boot, treibt in den Hafen der Greis.“

Toda, dragi moj! da-si tudi se moje drzovite nadeje niso izpolnile in se z razbito ladjo in s praznimi rokami vračam v loko svojega domovja, ipak noèem obupovati! Nahajam se stoprv v onej dobi, katero Dante imenuje „*mezzo del cammin di nostra vita*“ ter zaèinam stoprv živeti, in na svojej strani imam — ljubeznjivo družico! Proè torej z mraènimi, brezupnimi mislimi! Pogumno hoèem glédati neusmiljenej osodi v kruti obraz!

V svojem zavièaju bil sem prijazno sprejet; osobito mojej soprogi prišlo je vse z odprtim sreem naproti.

Najiskrenejše pak naju je sprejel moj preljubznivi prijatelj. Pod njegovo gostuljubno streho ne bode mi ničesar manjkalo. Mož si na vso moè prizadeva, da bi nama bivanje èem ugodneje in prijetneje storil in nama je z dušo in telesom naklonjen.

Zdi se mi zdaj tu pri svojem prijatelju kot takrat na morju, kadar je moja ladja v varnej loki zasidrala se, med tem ko so za nami na odprtem morju divjali valovi in ljuti viharji! Trikrat blažena hiša, ktera begunu daš varno stanišée! (Dalje pride.)

O Stanku Vrazu.

Spisal And. Fr. Fekonja.

(Dalje.)

Èetrti razdel je zgola rodoljubnega soedrzanja, na kterega koncu vzkljuje pesnik:

„Pa se mi slagajmo
Ko ruže u věncu,
Brat budi Vlah Nemcu,
A Nemac Slovencu;

A Bog èe se smilit,
Niè*) opet sloboda,
Nad nami izteèi
Sunce bez zahoda“. (18—19). —

*) Kliti.

„Glasi iz dubrave žerovinske“, ki so tako nazvani po Žerovincih, občini, v katero spada pesnika rodni kraj Cerovec, obsegajo balade in romane.

Predmeti tem baladam so razni. Navadne ljubezenske zgodbe pripovedajo komadi: „Svakdan“, „Lovac“, „Srdjba“, „Bělana“, „Grlice“, „Stana i Marko“. Ženska „zvestoba“ se prepeva v romanci „Věra i nevěra“. Krasna je balada „Bura“ (Burja), v kateri se pripoveda, kakó strela ugrabi mladež ženi in malej deci pridnega moža in očeta. Primeri nenavadne in nasilne smrti opevajo se tudi v baladah „Prsten“ i „Romantični konac“. V „Osveti“ se slavi neka vrla Slovenka, ki se v „Dolnjem gradu“ od plemiča ugrabljena tako dolgo brani, dok jej od brata in ljubega pride pomoč. Znani predmet „Fridrik i Verunika“ tudi naš pesnik opeva, dodavši baladi (po Valvasor-ju) potanjših izvestij.

Izvirne romane Vrazove so: „Junak Hranilović“ in „Zora i Bog“.

V prvej opeva pesnik, kako je glasoviti Senjanin Hranilović poturčenca Asan-ago pogubil. Turek mu se grozi, da mu bode vzal ženo, ali Senjanin mu odgovarja;

Šta spominješ moju ljubiu,
Doista je lěpa mlada,
Niti nad njom niti do nje
Nima ti je carski saraj.
Nu nestoji samo u njoj
Moje srce, moja slava;

Kô tamnicu kuću tužnu,
U kôj nima živa zraka.
S toga, znaj, ja živim, gorim,
Te ja hvalim Boga danas,
Što će pasti, ako Bog da,
Pod mom sabljom tvoja glava.

Jerbo nisam nježno Ture,
Tek uz ženah junak hrabar,
Već krštjanim, koj vojuje,
Krv prolěva za krst častan;
I Slavjanin koji mrzi
Život tašti i bezslavan

Nu ak' uzhtě bojna sreća,
Te ja od tvě padem danas,
To je meni porodila
Ljuba porod sinka jaka,
Koj će lěpo danas sutra
Osvetiti svoga čačka . . . .

„Zora i Bogdan“, kterež romanci je predmet vzet iz jugoslavenske povestnice, spominja nas na več mestih Preširnove „Turjaške Rozamunde.“

Treba je spomeniti, da je Vraz svoje romane na španjolski način zlagal, namreč s priglasci (assonancami), kar razve Preširna dotlé nijeden jugoslovanski pesnik nij bil storil.

Zbirka „Gusle i tambura“ sodržava razne pesni, razredjene na četiri glavne dele. Njih zložitelj sam o njih takó-le pravi:

A. „Prvo listje“ razodeva prve radostne in žalostne vzklike moje Vile, kar je ona prvokrat kot slaboumno in šibko détece zapustila svojo kočó in zibelko. Tako se ona tedaj polagoma stopkajé šče bojazljivo prijemlje za skut in rokav svojih rednic, in pri vsem vendar šče mnogokrat pada na obraz. Te rednice pa so jej bile vile staroklasičke, germanske in romanske, najbolj iz loga romantiškega. Med mojim „listjem“ najdeš tudi takih listov, kterih šumljanje so sami težki vzdihljaji, in na kojih trepeče jutrna rosa gorkih solz. „Anfangs sind wir fast zu kläglich“ rekla bode tvoja učenost z L. Uhlandom. Ali odpusti jim; kajti je narav otročičev, da se oni več jočejo nego treba, in da na vsako tudi najmanjšo nezgodico brž na glas zavavejo. Loči jih od rodne kočé, od njih zibeli, od ljubljenih sestric, in ti glej, kakó jih bodeš utolažil, da ti se v solzah ne utopé in od áhanja ne zaduše. Taka je z

mojo prvo pesniško vilo. Zato te prosim, moj brate, i za to uljudnost; ne gledaj mi z mrkim očesom na nekoje besede in oblike v tem razdelku. Ti boš iz te knjižice same zvedel, da so te stvarice iz l. 1833, 1834 in 1835, tedaj iz one dobe, ko se je moja Vila stoprv prebudila, počenši tako govoriti, kakor je čula od ljudij svojega rodišča*), a rodila se je (kakor znaš in veš) na „malem Štajerju“, med Muro in Dravo. A zdaj ti jih izročam v obleki drugej, v „književnem narečju“ (ilirskem). . . .

B. „Cvetje i voće (sadje)“ donáša raznih komadov raznih let, od l. 1836—1844. . . .

C. „Izza mora“ (morja) donáša lepih zamorskih ponudeb, svetlih biserov in pisanih školjek, ktere sem pred nekajimi leti nabral na morju, na tujih bregovih, da iz njih svojej sestrici Anki sestavim dragocéni ogrljek. Med njimi najdeš v domačej obliki nekoliko najsijajnejših alemov (dragih kamenov) lepoznavske književnosti sorodnih in inorodnih, bližnjih in dalnjih narodov. Izmed sorodnih narodov imaš tu komadov iz českega, ruskega in poljskega jezika; izmed inorodnih pak primerov iz angleške, nemške, francoske, španske in italijanske književnosti“.

D. „Pověstice“ imajo samó dva kómada. Komad „Grob izdajice“ je drugi proizvod moje Vile v ilirskem narečju, samó da prema prvemu slogu (l. 1835) predelan in oglašen. —

Iz pesni „Grob izdajice“, v kojoj pregreha niti duhu umrlega izdajice ne daje mirovati, naj tu stojé zadnje tri kitice za poskušnjo Vrazove živahne poetične domišljije:

Za to mi je tésan

Ah da ée se smilit —

Grob i prostor lésan,

Tko mi grob razkrilit,

I prašak se svak na meni.

Pa izvadit trup na polje:

Čini stup gvozdeni.

Bilo bi mi bolje!

Al zahman! nemogu

Mirovat mi kosti,

Zašto nema ni pri Bogu

Izdajstvu milosti . . . .

Druga pesen „Hajduk i vezir“ je iz l. 1841. Bósenki vezir (poglavar) nabil je hajduka Kulaša na kol, ali hajduk mu se zagrozi, da ga bode po noči ubil.

Drugi dan je Kulaš sicer na koleu izdihol, ali tudi vezir je črez noč umrl.

Tej knjigi je pridán tudi „Dodatak: Istina i šala, pesni“ od istega St. Vr. —

Razlike pjesme“, in to „Izvorne“ (izvirne) razpadajo na šest razdelkov:

A. „Sanak i istina“ sodružuje same sonete, 47 po številu.

B. „Gazele“, 7;

C. „Različite pjesme“, med temi posebni oddel „Zvuici prigodni“ (prilicne ali prigodne pesni). (Dalje pride)

*) tedaj po slovenski; pesni omenjene bile so tedaj prehodnice iz slovenskega v ilirski jezik. Pis.

Kedaj so se Kočevarji na Kranjskem naselili?

Spisal Davorin Trstenjak.

Nij šče določno dokazana doba naselitve Kočevarjev na Kranjskem. Prof. Dr. Johannes Weiss (Byzantinische Geschichten II, 48 seqq.) je novo misel sprožil o početku Kočevarjev, katera se meni prav verojetna dozdeva. Weiss ima „Guduscane“, katerih uže Eginhard omenja, za Kočevarje, in trdi, da so ti „Guduscani“ ostanki Svabinov, ki so šče pred dobo Cassiodorovo in ostgothskega kralja Theodericha tja prišli.

Svabini (Suavi, Suevi Σουαβοι) so po mojem mnenju bili nemšk rod, dasiravno v njihovi oblasti in vojni je bilo tudi mnogo slovanskih, menda tudi keltskih čet, vsaj uže Tacit (Germ. 38) sam piše o Suavih, da če ravno največe stran Germanije obsedajo, niso: „una gens“, temveč „propriis adhuc nationibus discreti“; ali obče njihovo ime je bilo: Suavi „quamvis in commune Suavi vocentur“. Nemci so bili vladajoče pleme te zveze narodov — rojni gospodarje, in oblastniki.

Da so Svabini (tako imenujejo slovanski letopisci Suave) takraj Dunaja stanovali, zvemo iz Jornanda (cap 53, 55), kateri piše, da se je Theoderich vzdignil in šel čez Dunaj, da Suave prime v njihovi domači deželi. Jornandes jih celo imenuje mejaše Dalmatov. Dalmacija pa je takrat bila politična provinca, ki je segala blizo rojstnega kraja sv. Hieronyma v denešnji medjimurski Štridavi. Točniše nam pove lego tih Svabinov Procop. On piše: sequitur, cui Dalmatia nomen est, et quae cum ipsa occidentalis Imperii finibus comprehenduntur, proxima Liburnia, huic Istria, deinde regio Venetorum ad Ravennam urbem porrecta. Supra quos Siscii et Suabi, non illi qui Francis parent, sed ab iis diversi inferiores terrae tractus obtinent. Tore Svabine Procop (I, 15) postavlja vrh Siščanov v notranji kraj one dežele, teda v gorenje Pokolpje v bližino virov Kolpe, in ravno v tem okrožju nahajamo Eginhardove Guduscane. Pa poslušajmo njegove vlastne besede. On piše (ad ann. 818. glej: Pertz I, 205), na dvor Ludvika pobožnega so prišli poslanci Praedenecentov (Braničevcev) in Timočanov, ki so nedavno Bulgarijo zapustili, in se na frankovski vlastini naselili bili, dalje poslanci Borne vojvode Guduskanov.

Eginhard (ad ann 821. pri Pertz I, 208) pa Bornovo smrt s temi besedami javlja: Ko je Borna vojvoda Dalmacije in Liburnije umrl, je bil njegov vnuk Ladislav na prošnjo naroda za naslednika z dovoljenjem cesarja Ludvika odločen.

Iz te opazke se sopes prepričamo, da so Guduscani mogli blizo Liburnov stanovati, in da v Guduskanih nemamo iskati, kakor Šafarik, prebivalcev gore Kučaj, vsaj tudi Šafarik nej bil prav prepričan o svojem trdjenju, in opazuje (Starož. II, 30 nota 1): veliko težavnost delajo besede Eginhardove: Guduscani domum regressi iterum a Borna subiguntur.

Dežele, ki je ležala v Hrvatskej, in čije ime se vjema z Eginhardovimi Guduscani, omenja tudi Konstantin Porphyrog. On imenuje županije: Dalmacija, Kribasa, (Krivošje), Lika in Gudzeka. Ker Gudzeka stavlja za Liko, tore je gotovo, da ta županija nej druga, nego Eginhardovih Guduskanov. Weiss dobro opazuje: „Waren die Guduscanner Eginhards Blutsverwandte, gleichsam die Stammunterthanen des Banns gewesen, so würden sie nicht vor ihm abgefallen sein; vielmehr weist die Schilderung

des fränkischen Chronisten darauf hin, dass sie ihm nicht gerne, noch freiwillig, sondern aus Zwang d. h. in Folge einer Eroberung Heeresfolge leisteten. Noch mehr! Borna führte, laut der Versicherung Eginhards eine genügende Streitmacht ihn das für in unglückliche Treffen an der Kulpa. Dieselbe bestand erstlich aus seinem kroatischen Gefolge oder aus Leibwachen, die ihm treu blieben, und ihn retteten, zweitens aus den Guduscannern, die ihren Führer verriethen. und durch solchen Abfall die Niederlage entschieden. Letztere sind allem Anscheine nach keine Kroaten, sondern von Borna in Masse aufgebotene Bewohner des Landes, wo es zum Treffen kam, nämlich des Flussgebiethes der Kulpa gewesen;“ in tam nahajamo šee dendenešnji švabsk rod, ki se imenuje: Gotscheer. Bržkone je Karol veliki po razkrušenju Obrov to pokrajino s prebivalci vred hrvatskemu Banu privrgel.

Da so ti Guduscani iz vrste kočevnih (migratorius, nomadicus) narodov bili, potrjuje ime, katero so jim slovenski Kranjci dali: Kočevari. V ruščini šee sedaj označuje: Kočevat, prehodit s stadami in familio od kraja do kraja, od mesta do mesta, Kočevije narodije, gentes nomadicae, migratoriae, (Dalj s. v.); in taki so bili Svabini, Gothi, Heruli, Rugi, Longobardi. Korenika Koč označuje izvirno jumenta cingere, das Zugvieh gürten, anschirren, srb. Kočije, der bespannte Bauernwagen, Kočevar je tore človek ki svoje stado, živino vpreza, svoje premoženje na kola naloži in potuje od kraja do kraja, od mesta do mesta, in se utabori, tam, kder najde pašo za svojo živino. Pa kako so mogli slovenski Kranjci tim svabinskim Guduskanom dati ime Kočevari, vsaj nij še takrat bilo Slovencev na Kranjskem, bodo vprašali Kočevarski zgodovinospisci? Prepirajte se s Prokopom. On na omenjenem mestu piše: Ultra hos (Siseios et Svabos) Carnii siti sunt Noricique etc. in reče: illis nationibus Gothi trans Jonium sinum belli hujus initio (anno 535) imperabant.

Uže Linhart (II, 82) je v tih Karnih spoznal Kranjske in Korotanske Slovence.

Pa jeli nij ime Kočevar iz: Guduscan? Težko. — Ker so se prebivalci denešnjega Kočevskega okorožja veleli: Guduskanen, ali Gudskanen, bi jih Slovenci gotovo imenovali Gudščani — Gučani, Goščani, ali Gošani ne pa: Kočevarje. Imeni Guduscani in Kočevar ste različni v koreniki in pomenu. Slednje označuje ljudstvo, katero kočuje, prehaja s stadom in familio od mesta do mesta, kaj pa Guduskan? V tem imenu imamo iskati deblo: god — gud, ker uskan je suffiks, kakor imenu: Cher-usker.

Ta suffiks odgovarja novonemškemu: isch, grško-lat. iscus in slov. **искъ** — esk — isk. Godscher, Godscheer so tore: die Godischen, Godschen, kar starogorenje nemšk: Guduscane odgovarja. Kakor se je iz: manisk, maniskan, maniskr izobrazilo novonemšk: Mensch, Menschen, Menscher, in se izgovarja Mentsch, Mentscher, tako iz Gudskr — Godscher. —

Ker smo suffiks razložili, tudi treba deblo pojasniti, in to sopet drugo ne more biti, nego staronord. godhi, priesterlicher und richterlicher Vorsteher eines Bezirkes auf Island, gydja, Priesterin, goth. gudjan, Priester, althd. gutja, mitthd. götte in gute, Pate, mitthd. schwaeb. gotte fem. Patin, tore so: Guduskanen, Gudsker, Gottscher Gottscheer ljudi,

ki so bili podložni in pokorni: godhu — gottu, einem priesterlichen und richterlichen Vorsteher. —

Jornandes pripoveda, da je Hunimund kralj Svabina, ko je šel Dalmacije plenit (dum ad predandas Dalmatias fransit), tudi Gothe obropal, in Skire, ki so takrat šče v miru z Gothini živeli, proti Gothinom nasantal. Gothinski kralj Theodomir pa je Svabine in tudi z njimi združene Alemane premagal (devicit, vastavit et paene subegit) (glej Jornand cap 55). V oni dobi 465—473. so vtegnili svabinski narodi v Posavino se razteptsi, in v onem okrožju se nastaniti. Posebna provinca Suavia se šče omenja za Theodoricha (500.) Cassiodor poroča (L. 5, ep. 14), da so se provinciales Suaviae pri kralju bili pritožili, ka posestniki njim nočejo tributa plačevati. — „provincialium itaque nostrorum saepius querela comperimus possessores idoneos Suaviae non solum casarum (al. casarum) suarum tributariam functionem in teauem reliquisse fortunam etc. Nekteri „zgodovinpisci hočejo iz: „provincia“ Suaviae“ napraviti: provincio „Savice“, ob Savi ležečo deželo, ali Cassiodor tudi na drugem mestu piše: „Dalmatiarum atque Suaviae provinciae“ (Lib. 8, ep. 8). Ker sta obe provinciji Dalmatinski v sebi Posavino zapopadali, morala je Suavia posebna, vendar Dalmaciji sosedna provinca biti*), in to je res bila, ker Cassiodor zopet poroča (Lib. 4, ep. 49), da je Theodorich tej provinciji dal posebnega predstojnika: universis provincialibus et capillatis defensoribus et curialibus Suaviae cosistenbus Theodoricus rex Frideladum locis vestris praesse censuimus, — „Uže izraz: „capillati defensores et curiales, pričuje, da so v tej provinciji Svabini stanovali, ker po staronemškem pravu so le svobodni ljudi, in taki so gotovo bili „defensores in curiales, smeli dolge vlase nositi, zato goth. hazdigggôs, kar prvotno označuje: capillati, comati se rabi v pomenu: liberi, (glej Grimm Gesch. 314). V Panonii so šče Svabi stanovali ob dobi Longobardov, ker Paul Diak. omenja (cap. 21), da je longobardski kralj Wacho Suave premagal, to so le mogli oni od Ostgothov med 465—473 pobojevani Svabini biti. Tudi Diakon pravi, da je mnogo Svabinov šlo z Alboinovimi trumami v Italio. Ostali bi torej edini Guduskani — Godskeori, Gottscheer, — v Panoniji.

Razgovori.

J. P.

IV.

Lastnost pravega pesnika nij edino ta, da zna svojim mislim in čutom pravo besedo in podobo dajati, nego tudi in posebno ta, da je z ene strani lepih mislij in čutov obilen, z druge pak tudi umeteljen v zlaganju in strojenju svojih umotvorov. Vrsta njegovih podob mora nekakovo trdno vez imeti; pozneje rečena morajo v prejšnjih svoj prelaz in svojo brv imeti in konec mora biti kakor celota na lepem kipu, zadovoljujoč in razveseljujoč nas s svojo istinitostjo ali umetnostjo. Stoprv lepo (ne silovito ali pak preumetno) nanizavanje pojedinih vrstičnih biserov v skladno celoto ter primeren konec dajeta čitatelju ugoden in prijeten užitek.

*) Jaz si mislim provincio Suavio med Savo, Krko in Kolpo.

Takove lastnosti skladnega in krasno venčanega stroja mislij in podob nahajamo pri Preširnu kot pesniku, ki je ne samo pesniškega duhá, nego tudi poetiške umetelnosti poln na obilo. Nekatere njegovih poezij tekó kot šumljajoči potočiči, padajoči niz brdo v cvetočo dolinico; nekatere se vzdigujejo v višek kot umetni vodoskoki, razpršujoči se v podobe cvetnih šopkov, povračajoči se k zemlji v neštevilnih barvnih kapljicah; nekatera druga zopet doní mimo naših ušes kot mogočna in veličastna reka, izlivajoča se po dolgem teku v neizmernost morskega lona. Vsaka ima svojo posebnost, vsaka svoj lepi svršetek, vsaka nam srce z radostjo in umetniškim zadovoljstvom napaja.

V dokaz rečenemu vzemimo nekaj raznih Preširnovih poezij in sicer najpreje eno najbolj znanih liričnih: „Pod oknom“. Užé od nekdaj je baš ta pesen pred drugimi slovela, ne samo po milem položnju, v kojem nahajamo tu pesnika, nego po nepričakovanej umetnosti verzifikacije in mojsterske rime, in posebno po krasnem stroju in koncu pesni.

Ogledimo si sodržanje!

Pozna, gluha noč je. Mesec razliva svoje žarke po mestnih strehah in ulicah. Navadni ljudje užé počivajo v svojih posteljah; samó pesnik in ura v zvoniku ne počivata: „srčne rane njemu spati ne pusté.“ — Tako nas pesnik vvaja v svoje položenje.

Zakaj on ne spava domá? — Kriva je deklica, katero ljubi. Ona ga neusmiljeno in trdosréno rani in brani, „da ne more spat domá.“

A ko bi se k temu tudi silil, za badava! Deklice mili obraz mu ne gine izpred očíj; močno bijoče srce mu ne daje mirú, goné ga vedno v pozno noč, tija pod okno ljubice.

Ko mu je zdaj ona tukaj telesno blizu, a dušno daleka, kliče jej z ljubezni polnim glasom, naj se v oknu prikaže in mu naznani, ali ga sovraži ali ljubi. Bojáti se jej ničesar nij; prič jima ne bode razve milih nebeških zvezdic. A če se ona bojí, z besedo mu svoje srce odkriti, pomigne mu naj barem z roko. — —

Zastonj! nij je k oknu. Nemo in gluho je vse; samó ura v zvoniku se zopet oglasi ter pozne čase oznanuje. Kaj če sirota pesnik zdaj početi? Ali šče tu stojé čakati ali brez odglasa in odgovora na samski dom se povrtoti?

V tej nepriliki pride mu nova misel. K visokim zvezdam, k njim, ki vse vidijo in vedó, povzdigne oči ter jih zaprosi, naj mu one povedó: ali ona res spí, ali le molčé bedí in ga skuša, ali pak — in to je huda slutnja! — „za družega gorí.“

Zvezde molčijo, a tem glasneje govori v pesniku srcé, zibljóče se v upanju in strahu, govoreče mu: Ako deklica spí, blago jej spanje! Ako me skuša, mirno se prenese i to, no, če drugega ljubi, „póč'lo bo srcé.“

S krasnim tem odgovorom na stavljeno si troje vprašanje, kateremu se težko dá kaj vzeti, a nemogoče kaj pristaviti, izvršuje se pesen.

A glej zdaj hod mislij!

V prvej kitici (strofi) narisuje pesnik položenje (situacijo), v drugej poveda vzrok svojega nespanja, v tretjej nagon tirajoč ga pod dekličino okno, v četrtjej prošnjo k deklici za izpoved, v petej neuslišano prošnjo, v šestej vprašanja zvezdam in v sedmej lastni odgovor temu vprašanju v trirednej obliki (tripartito).

Tu je videti močna, a čisto naravska vez mislij. Ali kako krasen svršetek! Skrivnost te umetnosti tičí v dejanju (dramatičnosti), ktera je duša in život poeziji.

Naj si naši mladi poetje stroj te pesni dobro pregledajo in zapomnijo, in naj tudi oni pri zlaganju svojih i najmanjših pesnic na primerno vezanje kitic pazijo! —

Primérimo tej pesni šče stroj in konec neke druge lirické pesni: „U k a z i!“ Kakor smo v prejšnjej triredni konec našli, tako tu nahajamo dvoredni (bipartito). Potem ko najpre pesnik ljubico zagotovi, v vsem poslušen jej biti, tedaj enega ne more obetati: njo pozabiti. K temu bi trebalo dvojega: ali drugega srcá, ali pak konec tega. Tretjega kaj nij mogoče (excluditur tertium). — Iz teh dveh primerov se vidi, da je tudi pesniku stroge logične razvrstitve treba.

Pogledimo zdaj nekoliko v Preširnové balade in romance! Povsod nahajamo prost epičen slog, kakor je narodnim pesnim vseh narodov svojstven. Lastnosti naših narodnih pak so šče posebe: prozorno dejanje, brz in bister tek povesti, prosta, neprisiljena réč (beseda, diction), kratek slog. Šče po nečem se naše narodne balade in romance od drugih odlikujejo: po nekakej lehkokrilatosti, po šaljivosti (dobrem humorju), tudi pri resnobnih predmetih, in po rimi; same slabe narodne pesni slov. niso rimane. Primeri v dokaz temu pesni kakor je: „Mlada Zora“, „Nuna Uršica“, „Kralj Matjaš“, „Gregčeva sestričica“, „Pegam in Lambergar“ i. t. d.

Ta lehkokrilatost, brzost, ljubeznjivost, šaljivost narodnih pesnij je vsa prešla v Preširnové balade in romance. Kakové šaljivke so: zvite „Hčere svet“, ubogi opeharjeni „Učeneč“ (Preširen sam), „Jezični dohtar“ (tudi Preširen sam), gizdava „Turjaška Rozamunda“, koja „grede“ (kako klasičen je ta „grede“ na tem mestu!) v klošter, utolaženo „Judovsko dekleté“ (v „Lescah“ domá!) in sloveča „ženska zvestoba“!

Ali meni je tu najbolj mar za njih stroj in slog, in ta naj v enem priméru pokažem.

Vzemimo „Zdravilo ljubezni“, pesen resnega sodržanja, a nikakor ne pogrešajočo šaljivih mest, kakovo je n. p. opisanje „drugega brata“ (opata) in njegovih tovarišev, „opatov in menihov“, samih „modrih mož“, kterih pa nijeden „srcá ozdravit“ ne vé.

Stroj te balade je neprimerljivo prost, a prav zató poščuen. Vsa umetnost sastaje v trirednem ali trojevrstnem razdeljenju (tripartito), ktero se zevsem dvakrat povrača. Iz povesti te balade bode rečeno jasneje.

Mladenču umre ljubica, osemnajst let stara. Ljubi se ne dá po njej utolažiti; „grob njeni je vsak dan obiskoval“. To je trpelo celih šest mesecev.

Materi mladenčevej se deček zasmili. Prigovarja mu, naj poskuša izgubo pozabiti in z nova oživetiti. Pravi mu, ka ima ona tri brate; prvi je kupec; ta ga bode od mesta do mesta vodil; drugi je „učen opat“, pri njem naj v samostanu „brevir“ moli in se posti, kar mu spet povrne srčni mir; a tretji je „vojskni poglavar“, z njim pojde na boj, tam se bode srčnih ran znebil.

Sin se dolgo brani, na zadnje zmorejo materine prošnje. Ujec kupec vozi ga daleko po svetu, kaže mu lepa dekleta, a mladenec nič manj ne pozabi „ljub'ce bledé.“

Ujec opat nij srečnejši od kupca; post, uk, brevir, molitev, vse zastonj; sin pride šče bolj bolan nazaj, nego je tija šel.

Mir, kteri mu ne dasta ne kupec ne opat, prinese mu ujec vojskovodja. Ta ga vzame na boj, a predno preteče leto in dan, pride materi užé črno zapečatjeno pismo, v kterem je stalo: „O mati! tvoj sin je mir dobil.“ —

Kita (strofa) je tej pesni dvovrstična, kar pesnika sili, kratkemu biti. Kar mati svetuje, to se kot storjeno skoro z istimi besedami ponavlja: last-

nost narodnega pesništva; vrsta, v kateri se bratje naštevajo, pridržana je strogo do konca, a konec pesni je črez vse prirodni, — smrt. Zlata številka „tri“ nosi tedaj lahko breme krasne te balade; sredstva mala, učinek velik, — znamenje prave umetnosti. — (Dalje pride.)

Domišljenke.

A. R.

Prijatelj iz mesta: Kakó te pomilujem, da ne moreš z menoj uživati prekrasnih glediščnih predstav, koje letos imamo v stolici. Zdaj italijansko opero, zdaj nemško in včasih tudi kakovo slovensko petje. Prijatelj! to so zabave!

Prijatelj s sela: I jaz tebe pomilujem. Ti v poletnem soparu mestnih gledišč posedevaš, a mi tu pod prostim nebom gledamo prekrasno gledišče. Glej! oblaki neba so mu preproge, nebo je prizorišče, na kojem nastopajo razni igralci: noč in dan, leto in zima, jutro in večer. Svetilo priskrbljujejo solnce, mesec in zvezde; v orkestru godejo mile ptičice, in samotni mlin tam v dolu daje njih petju s svojim klopotanjem takt. Najlepši prizori pak so o ranem svitu, ko se rodi kraljevič dan, kterega dvori čisti vetrov dih in kteremu tisočere cvetlice pokajajo najslajših dišav, med tem ko vi tam v megló zavitem mestu težko sopete in sanjate. Gotovo pa je naše gledišče večje nego vaše, in, kar tudi nekaj velja, gledanje njega nič ne stane.

Veste li, koji ljudje so najmanj priljubljeni na svetu? To so reformerji ali popravitelji sveta. Jako nehvaležen posel, tako popravljanje! Popravkov je sicer treba človeštvu; inace ono jame gniti kot stoječa voda; ali gorje temu, ki pride popravljat ga! Na zemlji reformer nima mirú, dokler sope; mrtvega pak slavé, ker se ga več ne bojé. Ali tudi ne vselej. Nedavno je eden takih reformerjev umrl. Neki starikasti mož, neprijatelj vsem reforman, je bil sicer vesel njegove smrti, a ko je bil povabljen, k pogrebu priti, premislil si je ter dejal: „Kdo vé, ali nij kakovih pismenih reformov zapustil, za koje šče svet danes ne vé?“ In mož je ostal domá v potrjenje istine, da se svet včasih tudi mrtvih bojí.

Z enim zakladom se vsak človek narodí, tudi zadnjega berača sin. Ta zaklad se imenuje čas. Ta zaklad je vsakemu pri roki, samó da ga prav zna obračati in upotrebljevati. Tega zaklada tudi skoz vse življenje nij konec; on se niti pomanjšuje niti pomnožuje, nego ostaje vedno enak. „Čas je denar“ — „time is money“, kakor Angleži rekajo — je star, pa zlat prigorov. Pa baš, ker je resničen in prenavaden, zató se on tudi malo v čislih imá. Godí se mu kakor največim in najprostejšim resnicam vsem: ljudje jih ne poslušajo in v svojo korist ne rabijo. V čast prihajajo velike resnice navadno tedaj, kadar je njih posnemanje prekasno.

Učenec: Mojster! ti si me naučil umetnosti slikanja. Naučil si me, podobe v vseh položajih risati; naučil barve tirati, mešati in s čopičem na

platno prenašati. Vvel si me v skrivnosti perspektive in mi vso preteklost slikarstva razložil. Jaz poznam največe naše predhodnike in glavne njih proizvode, vem, v čem obstajajo njih posebne prednosti. Za vse to sem ti hvalo dolžen in ti hočem biti hvaležen skoz vse svoje življenje. Samó eno mi še zdaj povéj: kaj naj s svojo umetnostjo predstavljam? katerih predmetov naj se lotim? —

Mojster: Kteri te bodo najbolj zanimali. Prvega takega se loti in ga opazuj po vseh potih, od vseh strani — in dober ti stojim, predmetov ti nikdar v življenju ne zmanjka, pa tudi slave venec ti ne uide.

Književnost in umetnost.

J. P.

Zastran Slomšekovih pesnij došlo nam je sledeče naznanilo: Ravno-
kar se je v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu dokončalo tiskanje Slomšekovih
pesmij. Kam do sredine t. m. bo vezanje dogotovljeno in se prične razpošiljatev.
Kdor želi, da se mu te pesni takoj po izidu pošljejo, naj se v kratkem oglasi.
Naročila sprejema slav. tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu, slov. opravnništva
„Slov. Gospodarja“ v Mariboru in podpisani izdajatelj sam. Knjiga obsega nekaj
črez 17 pol srednje osmerke. Papir in tisek, vse je jako lepo in okusno. Dodana
sta pesnim spredaj dva predgovora Slomškova, potem kratke „životopisne črtice“
in „beseda urednikova;“ na koncu pa bibliografija Slomšekovih del in spisov.
Oskrbeli in prideli smo tudi podobo nepozabljivega nam vladike, kakoršna se je
nahajala v Drobtnicah l. 1863. Toliko že naprej lahko rečemo, da bude ta knjiga
razveselila vsako domoljubno slovensko srce! Ceno smo postavili, kolikor je največ
moči bilo, nizko. Broširan iztis velja 90 kr., trdo vezan (kakor so bile navadno
Drobtnice) pa 1 glđ. Kdor vzame 12 iztisov, dobi 13tega po vrhu. Čisti iznesek
je namenjen za izdavanje ostalih Slomšekovih spisov.

Mih. Lendovšek, kaplan na Ptuj (Pettau).

Listnica. Gg. A. K. — A. D. — J. B. — J. Š. — B. F. in drugim: Presrečna
zahvala za poslano. Naj se mi ne zaméri, ako ne morem brž odgovoriti; kajti mi
opravki silno malo časa repuščajo. Na zdar! — J. P.

Izvrstni napevi.

ANT. HAJDRIHA

Jadranski glasovi.

Dvanajst skladb.

Eden zvezek. Cēna N. I. 50 kr.

Napis:

g. Anton Hajdrih, rojanska
čitalnica Trst (Triest).

 V Mariboru posređuje J. Pajk.

Kratkočasno berilo.

V e n č e k

domaćih cvetlic.

Uredil Janko Pajk.

Eden zvezek.

Cena 40 kr. — (brez poštnine.)

Dobiva se v

J. M. Pajkovej tiskarni

v

Marburg.

Mariboru.

Izdajatelj in odg. urednik: Martin Jelovšek.

J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.